

Bedömarutlåtande vid utbildningsutvärdering med extern bedömning av Apotekarprogrammet och generella examina i farmaceutiska vetenskaper vid Uppsala universitet

Medverkande i bedömargruppen

- *Madeleine Le Grevès, universitetslektor i farmakologi, Uppsala universitet (ordf)*
- *Patrik Aronsson, forskare och docent i farmakologi, programansvarig för apotekarprogrammet, Göteborgs universitet*
- *Fredrik Boström, chefsfarmaceut, Sveriges Apoteksförening / SA Service AB*
- *Christina Gummesson, docent, universitetslektor i medicinsk pedagogik, Malmö universitet och Lunds universitet*
- *Dag Larsson, senior sakkunnig, Lif – de forskande läkemedelsföretagen*
- *Tommy Nørskov Johansen, universitetslektor och programansvarig för apotekarprogrammet, Köpenhamns universitet*
- *My Lindström, studentrepresentant från apotekarprogrammet, T8, Göteborgs universitet.*

Uppdrag och arbetsprocess

Bedömargruppen har fått i uppdrag av kommittén vid farmaceutiska fakulteten för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (GRUFF) att utvärdera apotekarprogrammet vid Uppsala universitet. Utvärderingen har utgått från programmets självvärderingsrapport, bilagor, kompletterande dokument och ett platsbesök. Skriftligt material blev tillgängligt för bedömargruppen den 12 april. Bedömargruppen har träffats flera gånger på zoom innan och efter platsbesöket 23-24 maj på BMC, Uppsala universitet. På platsbesöket har intervjuer genomförts med programansvariga, kursledare, studenter, prodekan, berörda institutionernas utbildningsledning och administratörer. Bedömargruppen har utgått från de fastställda fem områdena med sammanlagt 11 aspekter för bedömning av kvalitet i riktlinjerna för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (MEDFARM 2022/2219). Modellen utgår från de krav på kvalitetssäkring av utbildning som anges i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100, examensordningen).

Apotekarprogrammets styrkor, svagheter/utvecklingsområden har sammanfattats och tillsammans med rekommendationer sammanställts i detta bedömarutlåtande. För program och deltagare vid platsbesöket, se bilaga 1.

Sammanfattning bedömarutlåtande

Den självvärderingsrapport som ligger till grund för utvärderingen av Apotekarprogrammet vid Uppsala universitet var väl genomarbetad, insiktsfull och lättläst. Utifrån utvärderingsrapport, övrigt skriftligt material och platsbesökets intervjuer är den

gemensamma uppfattningen från bedömargruppen att programmet kännetecknas av systematik, kvalitet och struktur som gynnar studenters lärande. Programmets lärare är mycket engagerade och har en stark ämneskompetens fast förankrad i både pedagogik och forskning även om bedömargruppen ser ett behov av att uppmuntra lärare till att i högre utsträckning sprida sina erfarenheter genom konferensdeltagande och publikationer. Den efter revideringen av programmet införda PU-strimman har på ett bra och ändamålsenligt sätt utvecklat kopplingen till och ökat studentens praktiska träning inför en apoteksanställning. Önskvärt från bedömargruppens håll är att på ett motsvarande sätt stärka kopplingen till andra yrkesvalsriktningar. Bedömargruppen har fått uppfattningen att programmet innehåller flera moment kopplade till hållbarhet, vilket är bra, men att de inte är tillräckligt synliggjorda för studenterna. Ett förslag för att åtgärda detta är att stärka inflytandet av Agenda 2030 i undervisningen, det skulle även sammanfalla väl med innehållet och kompetensmålen i PU-strimman.

Många av utvecklingsområdena handlar om att motverka avhopp och att stärka apotekarstudenters samhörighet med varandra, Farmaceutiska Studentkåren (FaS) och programmet samt att stärka kontakten med alumner och industri. Att ett flertal studenter behöver många omtentatillfällen innan de passerat kursen eller att de till och med lämnar utbildningen i förtid orsakar inte bara stress och ackumulerad arbetsbörda hos studenter utan alstrar också mycket merarbete för lärare och stödfunktioner dvs resurser som skulle kunna användas till att vidareutveckla kurser, undervisningsformer eller driva pedagogiska projekt. För att öka genomströmningen på programmet är det viktigt att från början vara noga med att rekrytera studiemotiverade studenter med goda förutsättningar att slutföra utbildningen. Bedömargruppen föreslår att man ser över möjligheterna att införa lokal antagning som en åtgärd och att man i samarbete med äldrekursare och FaS stärker stödet till de nyantagna (studiesociala aktiviteter) samt ser över möjligheten att ytterligare synliggöra studenters utveckling tidigt i utbildningen. Förhoppningsvis kommer det i förlängningen även öka både engagemanget i den egna utbildningen och viljan att delta i de undervisningsmoment som finns utan att de behöver bli obligatoriska. Det förefaller vara svårt för studenter att ta ut generell examen. Det kan vara värdefullt om ledningen fattar inriktningsbeslut kring hur man ser på detta i kommande utbildningsrevision, om man vill underlätta möjlighet till generell examen eller om nuvarande upplägg möter efterfrågan.

Även om utbildningen har ett antal internationella partneruniversitet så förefaller det råda en obalans i utbytet, med fler inresande än utresande studenter. Det förefaller dessutom vara relativt få apotekarstudenter som alls söker sig utomlands under sina studier. Bedömargruppen föreslår starkt att programmet utreder möjligheterna att underlätta och ge studenter stöd i förfarandet att söka lämpliga kurser på andra, utländska som inhemska, universitet. Att som student få erfarenheter från annan kultur, se hur en arbetsplats kan fungera på annat håll och att skapa professionella nätverk anser bedömargruppen är så pass värdefullt för ett framtida arbetsliv att en viss diskrepans mellan kursmål kan anses acceptabelt.

De aspekter som gruppen anser viktiga att reflektera över presenteras detaljerat för varje aspekt i dokumentet.

Slutsats baserat på de 11 aspekterna

Utifrån de underlag som tillhandahållits av programledningen och intervjuer under platsbesöket (enligt bilaga 1) bedöms apotekarprogrammet sammantaget svara väl upp mot 10 av de 11 aspekterna som utgör de fastställda kriterierna för bedömning av kvalitet hos

utbildningar vid Uppsala universitet (MEDFARM 2022/2219). Den aspekt som uppvisar brister är aspekt 10 dvs ”Att internationalisering och internationella perspektiv främjas” eftersom det förefaller vara svårt för studenter att åka på utbytetermin och att tillgodoräkna sig studier från andra lärosäten.

Redovisning av bedömargruppens omdöme gällande bedömningskriterier (De fastställda fem områdena med sammanlagt 11 aspekter).

Område 1 - Måluppfyllelse, undervisning och examination

Aspekt 1 - Att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Utbildningen genomgick en omfattande revidering 2017. Hela utbildningsprogrammet framstår som genomtänkt och systematiskt uppbyggt med tydliga strukturer som även möjliggör att framtida revideringar påverkar helheten i positiv riktning. Det finns tydliga rutiner för inrättande och revidering av kursplaner lokalt samt även ett nätverk för att systematiskt arbeta med nationell harmonisering av utbildningarnas nivå och krav. Utbildningen använder en målmatrix för att synliggöra planeringen av progression genom programmet. Detta är gynnsamt för att säkerställa systematik och progression både i den befintliga kursplaneringen och vid önskemål om kursplanerevisioner ur ett helhetsperspektiv. Det är oklart vilka parter som har tillgång till denna matrix. Tillgång till (och diskussion kring den) borde gynna både studenter och lärares förståelse av utbildningen som helhet och reducera risken för att tappa programfokus och se kurser som silos.

I matrisen framgår att vissa mål påbörjas relativt sent i utbildningen vilket sannolikt försvårar möjligheten att synliggöra utveckling/progression. Dock är det positivt att det finns lokala mål som tydliggör lärosätets egna ambitioner och även dessa mål examineras inom flera kurser.

Nivån och kvaliteten på utbildningen upplevs som hög bland lärare och studenter. Det framkommer samtidigt att det är många studenter som inte fortsätter efter första året och att det under hela utbildningen finns behov av flera omexaminationstillfällen för skriftliga prov. Det erbjuds två tillfällen per termin att examineras på respektive prov, vilket innebär minst tre examinationstillfällen inför varje behörighetskontroll.

Förklaringen till retentionsproblematiken uppges delvis vara att studenter upptäcker att de påbörjat en utbildning som inte var den de önskade utbilda sig inom, men det finns också en problematik med att många inte når godkänthet vid examinationstillfällena – alternativt studerar ”strategiskt” och inte deltar i examinationstillfällena förrän godkänt på provet krävs för att få lov att fortsätta studierna. Det blir resurskrävande både för lärare och administration om många studenter deltar i många provtillfällen. Detta kan också innebära ett dilemma när många behöver genomföra omprov i en kurs under tiden andra kurser pågår.

Det finns möjlighet till generell examen, men vi konstaterar att det inte utgör en ”early exit” utan att man behöver läsa 9 terminer för att kunna ta ut en kandidatexamen. Det är positivt att möjligheten finns, men det känns inte helt genomtänkt huruvida man vill ge möjlighet till master/magister. Ledningen skulle kunna fundera på detta och fatta ett tydligare beslut kring vad man önskar erbjuda i form av möjlighet till generella examina.

Styrkor:

- Det finns en tydlig och kommunikerbar systematik som grund för genomförande av utbildningen som helhet och respektive kurs. Det finns också väl etablerade rutiner för fastställande och revidering av kursplaner.

Svagheter:

- Vissa examensmål examineras endast under senare delen av utbildningen, vilket ökar risken att det inte finns så tydlig utveckling för studenterna.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

Vi uppfattar beskrivningen av problem med avhopp och problematik kring att rekrytera studiemotiverade studenter som en grundläggande utmaning att arbeta vidare med. Vi föreslår att ni utreder möjligheten att införa lokal antagning. Dessutom föreslår vi att ni ser över utbildningens första termin och hur studenterna introduceras till yrket, professionsmöjligheter och hur de olika kurserna hör ihop.

Utred hur marknadsföringen kan tydliggöra bredden i utbildningen för att locka de som är intresserade av Life Science-sektorn.

Vi rekommenderar att ni använder matrisen för examensmålfyllelse också i dialog med studenter och lärare som en del i kvalitetsarbetet.

Vi föreslår också att ni inkluderar ytterligare mål tidigare i PU-strimman (tex förmåga till professionellt förhållningssätt (i grupparbete), kvalitetssäkringsarbete som princip, hållbar utveckling generellt).

Aspekt 2 - Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Utifrån innehållet i underlagen och intervjuerna ser vi ett stort engagemang, kompetens och ansvarstagande i att genomföra och utveckla programmet utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet inom såväl ämneskunskap som pedagogik. Det finns hög ämnesmässig och pedagogisk kompetens och en relativt samlad lärarkår som möjliggör gemensamma kompetensutvecklingstillfällen.

Fakulteten har en tydlig strategi för pedagogisk kompetensutveckling genom organisatoriska förutsättningar (PRÅM), regelbundna träffar för lärares erfarenhetsutbyte och även genom att det finns en anställd pedagogisk utvecklare som resurs.

Undervisningsformerna vilar på vetenskaplig grund, såsom variation med olika former av aktiviteter med allt ifrån auskultationer, föreläsningar och gruppaktiviteter för fördjupning och tillämpning. Det framkommer att studenter inte fullt ut tar tillvara de undervisningsformer och tillfällen som inte är obligatoriska såsom studiebesök, gruppaktiviteter och workshops. Det framkommer dock att de som deltar upplever det som värdefullt för sitt lärande. Vid tillfällen då deltagande på vissa moment har renderat poäng till det skriftliga provet har denna morot bidragit till ett ökat deltagande (och förhoppningsvis lärande och därmed bättre resultat på provet).

Det finns ett par tillfällen under utbildningen då den enskilde studenten får möjlighet att ha ett individuellt utvecklingssamtal med lärare, vilket rapporteras vara mycket uppskattat.

Styrkor:

- Det finns hög kompetens i lärarkåren för uppdragen i utbildningen. Det är också en styrka att fakulteten arbetar systematiskt med kompetensutveckling inom högskolepedagogik.

Svagheter:

- En svaghet finns i hur de väl genomtänkta undervisningsmomenten inte tas tillvara av studenterna om det inte är obligatoriskt.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

För att öka delaktighet i de undervisningsmoment (studiebesök, gruppaktiviteter och workshops) som inte är obligatoriska föreslår vi att ni utreder möjligheten att skapa arbetsuppgifter med ett ”metaperspektiv” baserat på dessa aktiviteter genom att de integreras med utvecklingen inom PU-strimman. Tex kan det ingå att analysera och reflektera kring sig själv och andra som medarbetare och ledare, grupp-processen och dess koppling till teamarbete i ett professionsperspektiv före/efter grupparbeten. Studiebesök kan också tas tillvara med före-efterarbete som relaterar till PU-kompetenser (tex kommunikation, ledarskap mm). Utred också möjligheter att bygga en kultur med närvaro likvärdigt ansvarskännande av närvaro på en arbetsplats.

Förtydliga studenternas självständighetsutveckling från första arbetet i grupp till VFU som del av ett team dvs professionsförberedande.

Utred möjligheterna att använda alumner som mentorer tex under första året. Detta kunde vara ett komplement till de senare utvecklingssamtalen, som kan stödja studenter att finna motivation för fortsatta studier och att prioritera rätt.

Aspekt 3 - Att undervisningen sätter studenters lärande i centrum

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Det framkommer att det finns en stor variation i hur förberedda studenterna är för universitetsstudier, avseende tex förväntningar, språkliga förkunskaper, motivation och studieteknik.

Utbildningen har skapat förutsättningar att ta hänsyn till variationen av förkunskaper och förväntningar genom en mängd studentaktiverande moment med utbildningsformer (tex arbete i små grupper) som gynnar variationen av förkunskaper. Dessa moment är ofta inte obligatoriska och har genom hela utbildningen lägre närvaro, vilket innebär att de studenter som hade gynnats mest av deltagande kanske inte tar tillvara möjligheterna som erbjuds. Studenterna får under utbildningen frekvent återkoppling från lärare. I utvärderingen har studenterna angett att de haft ”medelgod” nytta (3,2 resp. 3,6 på en 5-gradig skala) av läraråterkopplingen. Samtidigt önskar de mer återkoppling från lärare och mindre från medstudenter. Det finns en risk att studenterna inte uppfattar lärandeaspekten i att ge kamratåterkoppling (peer review). Peer review kan vara ett sätt att kalibrera sin prestation och samtidigt öka förståelse för kriterier och krav. Dessutom är det en värdefull träning i att utveckla medarbetarskap/ledarskap, att ge och ta emot kamratåterkoppling.

PU-kursernas innehåll är planerat för att sätta studentens lärande i centrum, ur ett yrkesperspektiv. Ett problem som uppstått är att det blivit otydligt för studenterna hur integrationen med andra samtidigt pågående kurser är tänkta och dessutom stöder inte infrastrukturen samverkan mellan kurser när de är enskilda enheter i Studium

(lärplattformen). Det beskrivs som förvirrande för studenter när material från andra kurser även används inom PU-strimman.

Styrkor:

- Utbildningen är planerad för att stödja studenters lärande genom varierande utbildningsformer.

Svagheter:

- Utbildningsplanerarnas ambitioner och förväntningar är inte i harmoni med studenternas deltagande i icke-obligatoriska moment.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

Det har framkommit mycket som är positivt med att ha en PU-strimma, dess innehåll, provmoment och utbildningsformer. Samtidigt har vi uppfattat att det finns oklarheter kring logiken i att innehåll ibland vävs ihop med andra kurser samtidigt som de är separata kurser. Det innebär också logistisk otydlighet då studenter ska förflytta sig mellan separata kurser i Studium med hålltider och uppgifter utspridda. En möjlig utveckling skulle kunna vara att bibehålla lärandemålen och strimman men inte ha separata kurser utan ha integrerade kurser så att det finns en tydligare logik och sammanhållen infrastruktur för studenterna. Då kan integrationen bli enklare och tydligare både logistiskt (i Studium) och kognitivt. Genom att ha en lärare som är ansvarig för strimman (inom de olika kurserna) och de tillhörande provmomenten kan ändå de fördelar som skapats genom att PU-kurser utvecklats bibehållas. Formulera en pedagogisk deklaration för programmet där professionskopplingen till de pedagogiska studentcentrerade formerna är tydliggjord och använd denna i möten med studenterna för att stärka förståelse och motivationen till deltagande i olika moment. Säkerställ progression i att arbeta med gruppens process dvs en grupp utveckling och hur man är en aktiv part i detta som medarbetare. Stärk professionsrelaterade argumenten i förklaringsmodellen kring studentaktiva lärandeformer. Stärk utvecklingen av peer review (kamratåterkoppling) genom att synliggöra/arbota med detta från början av utbildningen och även detta som en professionsrelaterad kompetens.

Aspekt 4 - Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och progression säkerställs.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Det finns tydlig systematik kring regler, rättigheter mm kring examination, som är framtagna vid universitetet och fakulteten. Det finns tydliga beskrivningar kring att målen examineras genom varierade (och ändamålsenliga) examinationsformer, dock med risk för oavsiktliga överlapp, genom att vissa kunskaper examineras genom flera former inom samma kurs. Vi har tagit del av en uppföljning av hur många som inte blir godkända vid tre olika tentamenstillfällen. Tyvärr går det inte att särskilja underkända från de som valt att inte tentera. Det får likväl anses vara ett problem att genomströmningen vid utbildningen är så pass låg. Det är också mindre tydligt hur samtliga färdigheter och värderingsförmågor examineras för att skapa progression och hur många som underkänns vid dessa examinationer. Lärarna uppger att muntliga examinationer medför utmaningar i att examinera språkrelaterade färdigheter. Genom att examinationerna inom dessa områden har blivit tydligare än tidigare

upplever lärare att studenterna presterar bättre på senare terminer och studenterna upplever sig som väl förberedda.

Att kurserna genomgående har många studenter som tenderar många tillfällen innebär en stor arbetsbörda för lärare, då resurser följaktligen går åt till att kontrollera lärande på bekostnad av att stödja detsamma. Från kurs 3 och uppåt finns detaljerade förkunskapskrav inskrivna till kurserna. Detta är positivt men har blivit komplext och riskerar strategiskt studerande då vissa förkunskapskrav inte är krav för närliggande kurser. Detta innebär också att kontrollerandet blir administrativt resurskrävande även om förkunskapskraven är viktiga.

Det finns inom utbildningen en variation i gränssättningsstrategier (övergripande värdering av måluppfyllelse eller poäng) vilket hos studenterna kan skapa otydlighet kring krav för godkänd kurs.

Vi har tagit del av formulär för bedömning vid de båda VFU-perioderna som exempel på hur färdigheter och värderingsförmåga bedöms. Det är ambitiösa formulär med många väsentliga aspekter. Dock är ”ha kännedom” lågt satta krav, rimligen bör studenterna åtminstone kunna ”redogöra för” förfarande som är väsentliga men inte så vanligt förekommande. För att ytterligare synliggöra studenternas progression kan det vara värdefullt att se över bedömningsskalan (ja/nej), det finns alternativ med gradering av graden av självständighet som kan vara ett alternativ. Vi uppfattar också att studentens tillämpning av hållbarhetsperspektiv skulle kunna ingå ännu tydligare i VFU-bedömningen.

Styrkor:

- Det finns en systematik och struktur som skapar kvalitetssäkring av rutiner och genomförande av examinationer.

Svagheter:

- VFU-formulären bör ses över avseende progression/taxonomisk nivå på krav, bedömning av hållbarhetsagerande.
- Det finns också en variation i hur gränser sätts för godkänt som inte alltid är logiskt tydligt för studenter (övergripande målbedömning eller poänggräns).

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

I självvärderingen uttrycks en önskan att bli bättre på att kommunicera vilka mål som examineras genom vilken examinationsform. Vårt förslag är att föra en målmatris med examinationsformer för hela utbildningen, på samma sätt som den för examensmål men med examinationsformer.

Vi föreslår att ni arrangerar workshops för examinatorer om gränssättningsstrategier, reliabilitet, validitet, mm för erfarenhetsutbyte och kalibrering.

För att underlätta att examinera i progression skulle (åter-)införande av en portfolio där studenter kan följa sin utveckling tex inom professionell utveckling inkl.

självständighetsutveckling kunna bidra. En portfolio kan också stärka studenternas förståelse för programmet som en helhet och reducera risken för upplevelse av isolerade kurser.

Ett genomgående problem är att många inte klarar proven vid första, andra eller tredje tillfället. Det kan vara värdefullt att utreda möjligheten att öka inkluderingen av frekventa

’low stake assessments’ för att stödja studenternas lärande. Genom att införa många mindre testtillfällen kan studenternas studerande och lärande under pågående kurser gynnas och skapa förutsättningar för att fler ska nå kursmålen redan vid första tentatillfället.

VFU-formulären är omfattande med många ändamålsenliga aspekter. Vi tror dock att de kan ses över för att synliggöra progression (tex genom val av graderingsskala och viss översyn av taxonomisk nivå) samt tydliggöra att studenten bör ha ett hållbarhetsperspektiv i sitt agerande.

Område 2 - Lärarkompetens

Aspekt 5 - Att verksamma i undervisning och handledning har adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

En stor del av lärarkollegiet är disputerade, forskningsaktiva lärare anställda som antingen lektor eller professor. Doktorander är viktiga för undervisningen, och då företräddelsevis på andra moment än föreläsningar.

Vi konstaterar att ett stort antal adjunkter är anställda vid fakulteten, och att (företräddelsevis disputerade) adjunkter spelar en viktig roll som centrala lärare vid apotekarprogrammet. De är inte sällan såväl kursledare som examinatorer, på både grund- och avancerad nivå. Man skulle kunna argumentera för att det finns en viss motsättning i att ha en hög andel adjunkter, vilka ju ska arbeta med undervisning snarare än forskning, samtidigt som man säger sig värna om den vetenskapliga kompetensen hos lärarna. Vi finner dock ingen anledning att kritisera vetenskapligheten hos de kursansvariga adjunkterna, utan vill snarare väcka frågan huruvida anställning som adjunkt är det mest rättvisande i flera fall. Utöver de läraranställda finns bl.a. forskare som deltar i undervisningen med ett vetenskapsperspektiv. Externa lärare används, men man är noga med att poängtera att dessa i normalfallet ska komma in som en ”krydda”, snarare än att utgöra basen för undervisningen.

Lärarkapaciteten förefaller vara adekvat för flertalet ämnesområden, även om oro över stor arbetsbelastning i vissa fall uttryckts. För de flesta ämnesområden verkar det finnas en viss beredskap för oförutsedda händelser (ifall en kursledare eller central lärare med kort varsel skulle vara frånvarande en längre period), vilket uppnås bl.a. genom strategin att ”rotera” kursansvaret mellan flera lärare. Detta skulle även kunna förklara den möjliga anomali som observerats; att en professor i vissa fall är kursledare, medan en adjunkt är examinator på samma kurs. Över lag är praxis att kursledare och examinator är samma person, vilket dels gör att examinator har god insikt i kursinnehållet, men dels att examinator granskar måluppfyllelsen för sin egen kurs.

Andelen lärare med farmaceutbakgrund varierar mellan de olika områdena. Inom vissa områden verkar det vara naturligt att många lärare är apotekare i grunden, medan det i andra är en mer heterogen sammansättning med avseende på grundutbildning. Över lag förefaller en tillräckligt stor kritisk massa ha denna bakgrund, vilket bör vara viktigt för en yrkesutbildning (och även för receptarieprogrammet). Institutionerna har dock ingen uttalad policy att rikta utlysningar av lärartjänster mot farmaceuter för att öka eller bibehålla andelen med denna bakgrund.

Det är positivt att det krav på 10 veckors utbildning inom högskolepedagogik för nyanställda lärare nu tydligare ska följas upp vid fakulteten. Mindre positivt är att möjliga roller för de excellenta lärare som utsetts vid fakulteten saknas, eller åtminstone inte synliggjorts. Såväl dessas roll i verksamheten, som incitament att söka utnämningen förefaller något oklar (även för delar av lärarkåren), och vi konstaterar att endast ett fåtal professorer sökt rollen medan det förefaller vara vanligare bland adjunkter och lektorer. Fakulteten skulle kunna arbeta med

att utveckla och synliggöra denna resurs. En kurs ges för doktoranderna (Introduction to teaching, 1,5 hp), vilket visar att fakulteten tar hänsyn till även denna grupps pedagogiska utveckling.

Vi ser vidare positivt på den kurs i ”handledning av studenter” som finns tillgänglig för de personer som ska handleda studenter under deras fördjupningsprojekt (t9). Det är i dagsläget färre än 25% av handledarna som har gått denna kurs. Det finns här utrymme att se över hur nyttjandet av denna resurs kan optimeras.

Överlag förefaller lärarnas ämnesspecifika forskningserfarenhet vara hög, även om det finns undantagsfall där kursansvariga och examinatorer inte har någon betydande forskningsaktivitet.

Pedagogiskt utvecklingsarbete görs, vilket presenteras internt och på konferenser. Det är dock inte vår uppfattning att fakulteten ger några direkta incitament att publicera pedagogisk forskning. För att ytterligare öka intresset för pedagogisk forskning och publicering, skulle fakulteten kunna uppmuntra detta genom stöd, att uppmuntra tvärvetenskapliga samarbeten eller genom att utlysa pedagogiska projektmedel eller publiceringsbidrag för pedagogiska artiklar etc. Det är positivt att se att fakulteten arbetar med dessa frågor, exempelvis genom interna diskussioner, att anställa en pedagogisk utvecklare samt att man ämnar införa pedagogiska ”journal clubs”.

Genomgående genomsyras utbildningen av varierade undervisningsformer som utgår ifrån forskning och erfarenhet. Även om föreläsningar utgör en stor del av undervisningen tillåts andra, mer studentaktiverande, former ta relativt stor plats. Seminarier och workshops som sammanfattar föreläsningsserier hålls, våtlaborationer och datalaborationer ges på de flesta terminer och kamratbedömning tillämpas. Utöver detta finns flera mer nyskapande moment, såsom projektet ”Att gå i patientens skor”, vilket får ses som ett exempel på lärarkollegiets kreativitet och vilja att öka studentengagemanget.

Alla VFU-handledare ska ha yrkeslivserfarenhet om minst ett år, vara farmaceut och det finns ett skarpt krav på genomgången handledarutbildning omfattande 2 heldagar. VFU-handledarna är i stor utsträckning nöjda med denna utbildning, inklusive det faktum att den är på plats (ej distans). Utbildningen har skapats tillsammans med övriga lärosäten med farmaceutiska utbildningar och drivs gemensamt vilket vi ser som positivt. Utöver detta ska handledarna vartannat år träffas under en endagars uppföljning som omväxlande ges på olika platser i landet och ibland kan ges på distans. Att få träffa kollegor är något som i hög grad uppskattas av handledarna och som vi bedömer vara positivt för handledares kompetensutveckling.

Styrkor:

- Engagerad och kunnig lärarkår, driven inom såväl utveckling av undervisningen, som forskning.
- Ett flertal lärarlag är tillräckligt stora för att kunna parera oförutsedda förändringar i bemanning, och det finns goda exempel på hur man arbetar för att flera personer ska vara kapabla att hantera en kurs.
- God blandning av grundutbildning hos lärarna, med en tillräcklig andel lärare med farmaceutbakgrund.
- Fakulteten ställer tydliga krav på pedagogisk utbildning för anställda lärare, undervisande doktorander samt fördjupningsprojektshandledare, och arbetar med att stärka pedagogikens roll.

- Studentcentrerad undervisning med varierade undervisningsformer grundade i forskning och erfarenhet.
- Nationell samordning kring processer för kompetenssäkring av VFU-handledare etc., med tydliga krav på vad som gäller för att få vara VFU-handledare.

Svagheter:

- Den stora andelen adjunkter som kursledare skulle kunna inverka negativt på utbildningens forskningsanknytning.
- Några mindre områden upplever sig sårbara vid oförutsedda störningar i exempelvis bemanning.
- Det saknas en tydlig roll för de excellenta lärarna, samt till viss del incitament för seniora lärare (professorer) att söka detta.
- En del lärarlag som saknar forskningserfarenhet och -aktivitet bedriver pedagogisk utveckling utan att synliggöra detta.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet

Reflektioner och rekommendationer:

Apotekarprogrammet vid Uppsala universitet svarar väl upp mot kriterierna avseende lärarkompetens. Lärarkollegiet får anses vara en av utbildningen styrkor, och det är viktigt att fakulteten och institutionerna även framgent ger lärarna de resurser som behövs för att kunna bibehålla den höga nivå som idag visas, såväl avseende ämneskompetens som engagemang och pedagogisk nyfikenhet. Det är värt att bevaka så att mindre lärarlag inte blir alltför sårbara vid ”störningar”, att behålla blandningen av personer med olika bakgrund och bevaka att andelen farmaceuter i lärarkollegiet inte sjunker till en alltför låg nivå för en yrkesutbildning. Vidare är det viktigt att se till att juniora lärare anställs på den nivå de verkligen förväntas verka på. Vi ser med belåtenhet att fakulteten gör satsningar på pedagogik, och här ser vi utrymme för att uppmuntra lärarlag till pedagogisk forskning och publicering. Likaså torde det finnas fördelar i att bättre utnyttja den pedagogiska kompetens som finns bland de Excellentia lärarna, samt att uppmuntra fler seniora lärare (professorer) att söka denna utnämning. Det är positivt att utbildningar i pedagogik ges till såväl läraranställda, projekthandledare som VFU-handledare. Programmet bör bevaka att handledarutbildning även ges fortsättningsvis, trots att detta tar resurser från avnämare.

Område 3 - Studentmedverkan och studentperspektiv

Aspekt 6 - Att studenter har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Apotekarprogrammet har ett väl fungerande samarbete med FaS som utser studentrepresentanter till samtliga beslutande organ inom fakulteten. Apotekarstudenter är även väl representerade på områdesnivå och i utskott och arbetsgrupper som bereder ärenden inför beslut. FaS organiserar studieråd där samtliga studenter kan få sin röst hörd gällande utbildningsfrågor. Enligt bilaga 6a och 6b har flera utnyttjat chansen att påverka utvecklingen av utbildningen (3,1 på en 5-gradig skala). Det verkar dock vara en begränsad skara studenter som engagerar sig i FaSs verksamhet och eventuellt är det samma skara som deltar i enkäter då svarsfrekvensen på både programutvärdering och kursvärderingar är generellt låg (15-25%). För att få ytterliga synpunkter från studenthåll och analysera kursvärderingen träffas

kursledare och studentrepresentanter efter varje genomförd kurs. Även programansvariga har möte med kursrepresentanter varje termin där utbildningen diskuteras.

För att höja andel studenter som bidrar till kursvärderingen har en rad åtgärder införts från vt23. Åtgärderna består i att ge tid för studenterna att fylla i kursvärderingen på nästkommande kursstart. Vid samma tillfälle presenteras också synpunkter från föregående kursutvärdering och av kursledningen genomförda förbättringar. Ytterligare försök att få upp intresset för att delta i kvalitetsutveckling av programmet har gjorts genom att göra kursrapporter mer tillgängliga genom att lägga ut dem på Studium.

Styrkor:

- Studenterna har stort utrymme att påverka sin utbildning genom representation i både beslutande och icke-beslutande organ.
- En rad åtgärder har vidtagits för att öka studenternas deltagande i utvecklingen av sin utbildning.
- Tydliga rutiner för kursvärderingar och kursrapporter finns och processen är studentdriven, en handläggare arvoderas på heltid för att arbeta med detta.

Svagheter:

- En betydande del av studenterna visar ett svagt intresse av att påverka sin utbildning via kursvärderingar och enkäter vilket ger svårigheter att bedöma om de enkätsvar som kommer in är representativa.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

För att ta reda på om de åtgärder som vidtagits för att öka studenters engagemang i utvecklingen av sin utbildning, är de rätta behöver de så småningom utvärderas av programledningen. Visar det sig att ytterligare åtgärder skulle behövas är ett förslag att man går ett steg längre med presentation av utfall av kursvärdering för att visa studenterna att man tar hänsyn till synpunkter som kommer via kursvärderingar. Detta skulle kunna göras genom att kursledningen besöker den kurs som fyllt i kursvärderingen på deras nästkommande kurs och berättar om utfall och planerade förändringar som har sitt ursprung i studenternas återkoppling. För utvärdera enskilda kursmoment t ex när man infört ett nytt eller gjort förändringar av ett befintligt, skulle man kunna använda sig av formativa utvärderingar. Man skulle också kunna införa formativa "halvvägs-genom-kursen-samtal" mellan kursledning och kursrepresentanter för att få en uppfattning hur kursen upplevs av studenterna.

Aspekt 7 - Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

En bra studiemiljö är en av förutsättningarna för att studenter ska trivas och träffas på campus och nå bästa studieresultat. BMC har de senaste åren fått bättre och till studentaktiverande undervisningsformer mer och fler anpassade lokaler. Det finns grupprum med flexibel möblering och gott om whiteboards, det finns en interaktiv lärosal med stora skärmar studenter kan ta hjälp av i t ex grupparbeten med redovisningar. Man har också gjort försök att få BMC mer attraktivt för studenter att använda under egen studietid genom "tysta" läsplatser och gruppmöbleringar i korridorer och gemensamma utrymmen. Föreläsningssalar och campus i stort är dock inte anpassat efter behovet av att ladda elektronisk utrustning som

datorer och telefoner. Gällande praktiska färdigheter, VFU, finns för närvarande inget träningsapotek men det finns planer på att utforma ett sådant.

När det kommer till psykosociala studiemiljö anger 55% av studenterna att de känner sig stressade för studierna. En tendens är att psykisk ohälsa har ökat senaste åren och att apotekarstudenter i snitt mår sämre än studenter på andra utbildningar. En möjlig källa till att studenterna är påverkade av stress kan ha samband med den låga genomströmningen på programmet dvs att flera studenter inte följer den givna studiegången och att tiden till apotekarexamen därför är längre än de givna fem åren. Med tentamina ej klara från föregående terminer som gör att arbetsbördan ackumulerar över tid gör att man inte följer studiegången och därmed inte uppfyller behörighetskraven för framtida kurser vilket medför en press och stress. Att studenter upplever hög arbetsbelastning och är stressande inför tentor och behörighetskrav återkommer i bilaga 6a och 6b även om de studentrepresentanter bedömargruppen träffade på platsbesöket uppger att behörighetskraven har blivit tydligare i nya programmet och är till hjälp att följa studiegången. Programledningen har arbetat med stressförebyggande åtgärder såsom individuella student/läraryr-samtal två gånger under utbildningen då studenten får reflektera över sin progression gentemot givna program mål. Programledningen har också i dialog med studenterna diskuterat vilka faktorer som bidrar till stress och hur man som student kan påverka dem. Utöver det finns resurser som studenterna som behöver stöd har tillgång till såsom studievägledning, Studenthälsan och Språkverkstaden. Information om vilka stödverksamheter som finns ges vid varje kursstart. Vid samtal med studenter framkom att det ofta är väldigt långa köer för att värma medhavd lunchmat och att det är många som äter på samma ställe. Att inte kunna äta sin lunch i lugn och ro på den rast man har kan för vissa upplevas stressande och vara en bidragande orsak att man inte fullt ut trivs med att vara på BMC.

På vetenskapsområdet Medicin/Farmaci har man infört en utbildning i Mental Health First Aid som administratörer, studievägledare, kursledare och andra som ofta möter och har kontakt med studenter erbjuds att gå. Utbildningen ger en introduktion i hur man ser och fångar upp en människa som inte mår psykiskt bra utan behöver stöd. Inom farmaceutiska fakulteten det har varit stort intresse att gå utbildningen.

Styrkor:

- Lokaler som utbildningen använder sig av i sin undervisning verkar vara välfungerande och ändamålsenliga. Flera salar är anpassade för studentaktiverande undervisningsformer, antalet studieplatser för eget arbete har utökats och byggnation av ett träningsapotek finns planerat.
- Det finns en programgemensam rutin för information till studenterna om universitets och fakultetens stödfunktioner finns som används vid varje kursstart.
- Programmet har vidtagit åtgärder för att förbereda och hjälpa studenterna att hantera press och stress över studieresultat genom student-lärarsamtal, belysa vad stress är och hur man kan prioritera och hantera sin studiesituation och övriga livet samt att man erbjuder de personer som har mycket kontakt med studenter en utbildning i Mental Health First Aid.

Svagheter:

- Studenter upplever en hög grad av stress för sina studier och oro för att inte uppfylla behörighetskraven.

- Ett lågt deltagande vid erbjudna undervisningstillfällen får följder som en förlängd studietid, vilket kan leda till ökad arbetsbörda och stress.
- Långa köer för att värma medhavd lunchmat kan sänka kvaliteten på arbetsmiljön.

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

I enkäter anger studenter att de upplever en hög arbetsbelastning och är stressade över sina studier. Programmet har startat en dialog med studenterna och infört en workshop där olika scenarion som speglar problematiken diskuteras. Ett förslag är att stärka detta, arbeta på att tydliggöra vikten av att följa schemalagd undervisning, den tänkta studiegången för att undvika ackumulering av arbetsbörda och risk för att inte uppfylla behörighetskraven till efterföljande kurser. Till detta är det viktigt att vara tydlig med att studier på apotekarprogrammet innebär studier på heltid, att mycket är campusundervisning och att det därmed finns små möjligheter att kombinera studierna med arbete eller andra aktiviteter som sker veckodagar under terminstid. Man kan överväga att tydliggöra detta redan i utbildningskatalogen så informationen finns för de som överväger att söka sig in på utbildningen.

Antalet studenter som lämnar programmet och antalet som inte blir godkända efter första tentamensförsöket är relativt stort och orsaker till det diskuterades på platsbesöket. Ett bekymmer som verkar bidra till detta är ett lågt deltagande från studenternas sida i föreläsningar och andra icke-obligatoriska undervisningsmoment vilket bedömargruppen tror bidrar till att studenter kommer ur fas med studiegången och att stress över studierna uppkommer. För att uppmuntra studenter att delta i de utbildningsmoment som erbjuds föreslås ett nära samarbete med FaS och en långsiktig plan på att bygga identiteten ”apotekarstudent”. Om man som student känner samhörighet med kåren och kursare kommer man troligtvis att vilja delta i aktivitet vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för studenter att stödja varandra och nå bättre studieresultat. Om möjligt, skulle en mer flexibel schema-läggning kunna råda bot på att lunchutrymmen är väldigt utnyttjade just kl. 12 och mindre utnyttjade före och efter.

Område 4 - Arbetsliv och samhällsrelevans

Aspekt 8 - Att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Apotekarprogrammets ambition och särskilda prägel uttrycks i termer av att den färdigutbildade apotekaren ska ha förutsättningar att vara samhällets läkemedelsexpert i alla områdets olika delar. Att en apotekarexamen ger möjlighet att ansöka om legitimation som möjliggör expediering av receptbelagda läkemedel på apotek genomsyrar utbildningen i många delar, inte minst genom VFU som till största delen har sitt fokus just på apotek. Anledningen till detta är sannolikt de krav på EU-nivå som reglerar europeiska apotekarexamina. Inriktningen på arbete som apotekare på apotek är i stora delar rimlig och angelägen både utifrån ett arbetslivsperspektiv och utbildningens relevans i samhället. Samtidigt står det klart att en grundutbildad ”samhällets läkemedelsexpert” bör ha, och har, arbetslivsmöjligheter i många andra sammanhang där legitimationskravet inte ger samma exklusivitet. Med andra ord möjligheter där en utbildad apotekare har att konkurrera med

personer med annan utbildningsbakgrund. En apotekares breda läkemedelskunskaper kan tillsammans med andra färdigheter i många avseenden vara konkurrenskraftig och bidra till samhällsrelevanta perspektiv även i sådana roller. Denna insikt breddar dessutom möjligheter till olika yrkesval för den som genomför en apotekarutbildning.

De grundläggande frågorna blir då i vilken utsträckning det nuvarande apotekarprogrammets innehåll förbereder studenterna även för andra läkemedelsexpertroller än just arbete på apotek och hur programmet kan utvecklas för att på ett ännu mer utvecklat sätt kan erbjuda studenterna detta. Ett sådant breddat programinnehåll kan sannolikt också vara av värde även för den som väljer arbete på apotek, och just utbildningen ”bredd” är något man aktivt värnat i bl.a. programomläggningen.

PU-strimmorna ger en intressant möjlighet att under programmets gång i olika delar väva in aspekter som utgår ifrån arbetsliv och samhällsrelevans. Upplägget med strimmor blir i någon bemärkelse ett slags matrisorganisatoriskt upplägg. I många delar av arbetslivet tillhör man en linjeorganisation samtidigt som arbetet utförs i tvärfunktionella team där olika kompetenser medvetet mixas för att nödvändiga perspektiv ska beaktas.

Utifrån ett bredare perspektiv på tänkbar arbetslivsinriktning och karriärval ger valbarhet och fördjupningskurser intressanta möjligheter. Utbildningens inriktning på läkemedelsutveckling och läkemedelsanvändning inkluderar nödvändiga delar av olika avnämares perspektiv. Olika avnämarksfärsers verksamheter ger i olika grad naturliga och praktiska förutsättningar för att studenterna ska exponeras för respektive sfärs överväganden och arbetssätt. Bortsett ifrån det givna området arbetet på apotek, så exponeras studenterna endast för andra sfärer genom kursinnehåll, externa föreläsare och i någon mån genom studiebesök. Det finns utvecklingsmöjligheter inom delar som vidgar insikter i olika avnämares ”uppdrag” och organisatoriska/affärsmässiga kontext.

I självvärderingen av apotekarprogrammet uttrycks ett behov att knyta avnämaren närmare till arbetet kring apotekarprogrammet.

Styrkor:

- Studenterna har stora möjligheter att välja fördjupningskurser och projekt utifrån intresse
- Tydlig koppling till yrket apotekare på apotek samt exponering av andra yrkesvalsriktningar i olika delar av programmet

Svagheter:

- Nyttja avnämaren på ett mer strukturerat sätt i programmet
- Avsätta resurser för omvärldsspaning för långsiktig utveckling av programmet utifrån arbetsliv och samhällsrelevans

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

Programmet svarar väl upp mot kriteriet utifrån vad som kanske kan uppfattas som en historisk syn på utbildningen som grund för arbete på apotek, som forskningsförberedande samt för arbete vid myndigheter och i vårdnära roller. Det går också att i programmet se en vilja att också erbjuda en utbildning som grund för arbete inom läkemedelsföretagen och den bredare Life Science-sektorn.

En utbildning som syftar till att skapa samhällets läkemedelsexpertter behöver också innehålla kunskap om de samlade innovationssystemen kring läkemedel. På motsvarande sätt som utbildningsinnehållet kring affären att driva ett apotek vore det önskvärt med kursinnehåll som också belyser läkemedelsföretagens ekonomiska och affärsmässiga förutsättningar. Det innefattar samspelet mellan akademisk grundforskning och företagets produktutveckling. Kunskap behövs kring hur läkemedelsföretag finansierar forskning och utveckling och vilka överväganden som görs kring prioriteringar. Det är av värde att förstå vad som krävs för att ett läkemedel ska utvecklas så att det blir konkurrenskraftigt i den framtida marknad där det är tänkt att introduceras. Ett illustrerande exempel, som inte lyfts fram som kritik, är att när utbildningen erbjuder exponering mot myndigheters värdering (risk/nytta respektive ekonomisk värdering), så innefattas inte företagets värdering kring riskbaserad forskningsinvestering och behovet av hållbarhet i företagets ekonomiska förutsättningar. Samhällets läkemedelsexpertter bör erbjudas kunskap olika sektors perspektiv utan att ta ställning för det ena eller andra perspektivet.

I självvärderingen nämns, som sagt, att det finns ett behov av att knyta avnämmare närmare arbetet kring apotekarprogrammet. Det vittnar om en god insikt och utgör en god grund för fortsatt utveckling.

Område 5 - Inkludering, omvärld och hållbarhet

Aspekt 9 - Att lika villkor och jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

I självvärderingen anges att det finns få obligatoriska moment för att få studenterna att förstå lika villkor och jämställdhetsperspektiv; ett seminarium i Interprofessionellt lärande och inslag under kursen i farmakoepidemiologi och farmakoekonomi. I övrigt är det främst under valbara kurser där en fördjupning i området erbjuds.

I de patient-/kundfall som används i kurser kopplade till rådgivning och vägledning av patienter (t.ex. farmakoterapi och de två VFU-kurserna) uppges att ansvariga strävar efter en mångfald i namn, bakgrund och övriga faktorer som beskriver patient/kund och deras symtom och problem. Även momentet under den andra VFU-kursen där studenten själv provar på att vara patient är ett inslag som vi från bedömargruppen ser ger studenten en möjlighet att sätta sig in i sina medmänniskors perspektiv vilket bör öka studentens förståelse för området. Under VFU-perioderna möter studenterna också flera av dessa frågor i varierande grad beroende på vilka kunder som de möter, vilket ger en möjlighet att skapa sig en förståelse för bakomliggande orsaker till kundernas beteenden och vad de uttrycker. Det finns ett nära samarbete med praktikapotekens HR-avdelningar.

Likabehandling omfattar även hur universitetet arbetar för att lärare och studenter inte diskrimineras samt att arbetsmiljön även innefattar dessa aspekter (se även tidigare avsnitt). Det finns ett arbete inom området med likabehandlingsgrupper på varje institution och ett särskilt projekt har initierats för att kartlägga nuläge och ta fram förslag på åtgärds paket. Engagemanget och deltagande i detta arbete bland lärare verkar över lag stort. Könsfördelningen inom kursledarkåren och undervisande lärare förefaller vara balanserad. Dessutom är det positivt att programledningen består av både en man och en kvinna.

Programmet ger vidare stöd till de studenter som har extra behov av detta och har en tydlig process för det. Det största behovet som uttrycks är framför allt extra tid och/eller avskildhet i

samband med tentamen. Om detta är något som diskuteras i studentgruppen eller används för att öka förståelsen för olika behov har inte framgått under besöket.

Styrkor:

- Den nära kopplingen till samhälle och arbetsliv genom de två VFU-kurserna samt uppbyggnaden av andra kurser med inslag av patientfall ger stora möjligheter att utveckla området ytterligare
- Att en grundstruktur med likavillkorsgrupper finns på plats samt den särskilda satsningen på en kartläggning och åtgärdsplan
- En jämställd programledning

Svagheter:

- Ett stort beroende av enskilda lärare och handledare under VFU
- Arbetet som görs på området "lika villkor och jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen" synliggörs inte

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

Programmet har en stor fördel genom kopplingen till samhälle och arbetsliv. Detta bör man fortsätta arbeta utifrån och även se om arbetssätten kan spridas till andra kurser inom programmet. Fortsätt att stärka de formella strukturerna för likabehandlingsarbete men glöm inte bort att basen måste vara hur det kopplas in i undervisningen.

Aspekt 10 - Att internationalisering och internationella perspektiv främjas.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Det uttrycks att det är ett ökande fokus på internationalisering på universitetsnivå och ett flertal satsningar är på gång inom vetenskapsområdet och Farmaceutiska Fakulteten, som har partneravtal med 8 universitet i 7 länder. Samtidigt är andelen studenter som väljer att resa ut från landet under studietiden låg och de grupper som inrättats i syfte att främja internationalisering har inte hunnit komma så långt i sitt arbete än. Statistiken över utresande studenter verkar dock inte helt tillförlitlig då det inte är säkert att den fångar alla situationer. En utmaning i att få studenter att söka sig utomlands bedöms vara svårigheter att få tillgodoräkna sig de kurser som läses som en del av det ordinarie programmet. Några förhandsbesked lämnas inte och det ställs generellt höga krav på färdighetsträning som ett inslag i de valbara kurserna under termin 8, vilket enligt ansvariga i stor utsträckning omöjliggör utbyte. På de programgemensamma kurserna finns i praktiken mycket små möjligheter att tillgodoräkna sig andra kurser. Detsamma gäller inte enbart internationella kurser utan även kurser vid andra lärosäten inom Sverige.

Under fördjupningsprojektet finns vissa möjligheter att söka sig utomlands, alternativt till annat lärosäte inom Sverige. Det kräver dock stora insatser av studenten själv och arbetet behöver starta tidigt. Till viss del beror det på en allmän struktur inom programmet där fördjupningsprojekten är relativt hårt "mallade" för att skapa en större jämlikhet mellan studenter med olika förutsättningar. Det är lite oklart i hur mycket information som ges studenterna kring de möjligheter som finns. Det stöd som kan fås från fakulteten bygger främst på enskilda forskargrupperns kontakter. Jämfört med Göteborgs Universitet ses en klart

lägre andel studenter som söker sig utomlands under fördjupningsprojekten vilket visar på att det finns hinder för studenterna i Uppsala.

Övriga aktiviteter som finns på plats för att främja internationalisering är ett stort inslag av undervisning på engelska (främst valbara kurser) samt att studenterna håller presentationer på engelska. Det är också en målsättning att studenterna ska ha en internationaliseringsaktivitet per termin.

Styrkor:

- Partneravtal med flera utländska universitet
- Forskargrupper med internationella nätverk och kontakter

Svagheter:

- Utmaningar med att få studenter att genomföra studier utomlands
- Administrativa strukturer och rutiner som varken uppmuntrar till eller underlättar internationella och nationella utbyten.

Bedömning: Uppvisar brister kopplade till kriteriet

Reflektioner och rekommendationer:

Utbildningsledningen behöver landa i frågan om hur man ser på internationalisering. Studentutbyte kräver alltid ett mått av flexibilitet och en insikt i att det får vara godtagbart att studenter som läser en del av sin utbildning utomlands inte får med sig exakt samma kunskaper och färdigheter som vid hem-lärosätet, men däremot får andra viktiga erfarenheter.

Det är troligt att svårigheterna med att tillgodoräkna sig kurser utanför programmet är en av de viktigaste faktorerna för att antalet utresande studenter är så pass lågt. Det är därför viktigt att studenter som önskar läsa kurs vid annat lärosäte/utomlands kan erbjudas förhandsbesked om vad som kan tillgodoräknas. Sannolikt skulle de valbara kurserna under termin 8, samt projektarbetet under termin 9 vara extra lämpliga för utbyten. Att börja med att öka möjligheterna att tillgodoräkna sig kurser på andra studieorter inom Sverige skulle kunna öka intresset för utlandsstudier då steget från annan studieort i Sverige till universitet utanför Sverige inte är så långt. Även styrningen av fördjupningsprojekten kan göra det svårt att se vilka möjligheter som finns, men den portal som används för detta kan också utnyttjas bättre om utlandsprojekt kunde läggas in där i ett tidigare skede eller att information om möjligheter till utlandsprojekt fanns tydligt angivet. Den satsning som startats med särskild gruppering för internationella utbyten behöver få tillräckliga resurser och arbeta mer konkret med frågan. Informationen till studenterna kan behöva ses över.

Aspekt 11 - Att hållbarhetsperspektiv främjas.

Kortfattad sammanfattning av hur utbildningsenheten arbetar/allmänt intryck:

Hållbarhet är något som borde definiera hälso- och sjukvårdsområdet. Frågeställningar kopplade till hållbarhet finns också med i flera delar av utbildningsprogrammet men det är inte alltid det lyfts upp eller uppmärksammas som en hållbarhetsfråga. Att det endast är tre av sju kurser som har hållbarhet som examensmål i Matris för examensmålsuppfyllelse som nämner hållbarhet i kursplanerna är ett exempel på detta. Jämfört med de flesta andra utvärderingskriterier verkar det inte heller finnas några arbetsgrupper som särskilt är inriktade på att arbeta med hållbarhetsfrågor.

Det som lyfts upp under platsbesöket är främst hållbarhet utifrån hälso- och sjukvårdens perspektiv och då främst de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 "God hälsa och välbefinnande" och i viss mån "jämskilldhet" och "minskad ojämlikhet". Att hållbarhet inom hälso- och sjukvård även innehåller delar kring ekonomisk hållbarhet, arbetsmiljö mm verkar endast belysas på ett fåtal moment. Det saknas ett bredare anslag när det gäller hållbarhet som tar sin utgångspunkt i forskning och utveckling för att möta patienternas medicinska behov, kanske också i ekonomiskt svagare sammanhang, och i frågan om jämlikhet, produktutveckling och tillverkning för hållbarhet i produktion och användning.

Det tydligaste inslaget av hållbarhetsperspektivet får studenterna under den andra VFU-perioden där de olika aspekterna av hållbarhet knyts ihop. Det framstår dock som något som enbart bygger på innehållet i VFU och inte – likt flera andra kunskaper och färdigheter – är något som avslutar en tydlig progression genom programmet.

Styrkor:

- Hälso- och sjukvårdsområdet ger stora möjligheter att kontinuerligt beröra olika aspekter av hållbarhet
- Apoteksprojektet under VFU ger möjlighet att hantera hållbarhetsperspektivet på ett konkret sätt

Svagheter:

- Det saknas en övergripande plan kring hur hållbarhetsperspektivet ska lyftas upp kontinuerligt under programmet

Bedömning: Sammantaget svarar väl upp mot kriteriet.

Reflektioner och rekommendationer:

Över lag finns en medvetenhet från fakulteten kring hållbarhetsfrågor. De finns examensmål kring hållbarhet i flera kurser och frågorna berörs på annat sätt i flera andra kurser. Det vore önskvärt om hållbarhetsperspektivet kunde lyftas in i det långsiktiga helhetsperspektiv som präglar många andra områden genom att introduceras tidigt och följa en tydlig progression genom programmet. På så sätt kan inslag som faktiskt finns under utbildningen tydliggöras för både studenter och lärare.

Bedömningen landar i att programmet sammantaget svarar väl upp mot kriteriet, men det är med viss tvekan. Det främsta skälet till den positiva bedömningen är att flera av de intervjuade uppger att frågorna finns med på ett naturligt sätt i undervisningen men att det inte synliggörs. Det bör därför vara relativt lätt att öka medvetandet om hållbarhetsfrågor. Tveksamheten beror på att när det inte finns beskrivet är det en risk att alla aspekter av hållbarhet inte hanteras och inte heller i alla olika dimensioner av läkemedelsområdet. Vi rekommenderar därför att det genomförs ett större kartläggningsarbete. Målen behöver tydligare kopplas till målen inom Agenda 2030. Det behövs också en inventering av examensmål och kursplaner då matrisen över examensmål inte helt överensstämmer med kursplanernas innehåll.

Slutord

Bedömargruppen tackar för möjligheten att genomlysas Apotekarprogrammet och generella examina i farmaceutiska vetenskaper vid Uppsala universitet. Det har varit ett givande uppdrag med stort erfarenhetsutbyte. Med utbildningens givna styrkor som utgångspunkt hoppas vi att våra utvecklingsförslag kan möjliggöra en selektiv implementering och utveckling av just det som programledning och lärare anser lämpar sig bäst utifrån det redan pågående utvecklingsarbetet.

Bilaga 1. Schema för bedömargruppens platsbesök 23-24 maj, 2023